

ВСТУП

Чернецтво у сучасному світі – це насправді дивовижне явище. У сучасному далекому від Бога і дуже цинічному матеріальному суспільстві, яке вважає себе наскрізно прагматичним і раціональним, - це феномен людського життя, присвяченого Богові. 18 грудня 1859 р. у Церкві Христовій з'явилося нове згромадження (Congregation) – Салезіянське Згромадження святого Дона Боско (лат. *Societas Sancti Francisci Salesii*) – Чоловічий чернечий Інститут Папського права Католицької Церкви апостольського способу життя та служіння (СДБ). На сьогоднішній день монаше Салезіянське Згромадження – одне із найпоширеніших і найчисельніших згромаджень у світі після Чину Братів Менших (Францисканців) і Ордену Ісуса Христа (Єзуїтів). Однак так було не завжди. Щоб детальніше ознайомитися із розвитком Згромадження Салезіян, вартує глибше заглянути у численні сторінки історії та побачити цей незбагнений задум Бога щодо салезіян не оминаючи деталей, які становлять велику духовну вартість на шляху розвитку Згромадження Салезіян.

Історія Салезіянського Згромадження святого Дона Боско візантійського обряду бере свій початок ще із 1929 року, коли Папа Пій XI скликав до Рима усіх єпископів Української Греко-Католицької Церкви для того, щоб більш детально ознайомитися із станом Української Церкви та її народу. Пізніше, 1930 року, папський нунцій у Варшаві архієпископ Франціско Мармаджі надсилає до Ватикану листа, у якому виокремлює важливість українського елемента у Східній Європі та аналізує становище українського народу, його відвагу, безстрашність, працьовитість та історичну тяглість. Також йдеться про діяльність двох чоловічих монаших чинів, василіян та студитів, які були не в силі охопити увесь фронт діяльності у справах відродження народу та виховання молоді. На той час найбільш приготованими для такої місії були польські салезіяни. Проте, як виявилось згодом, вони не були готовими прийняти візантійський обряд та розпочати служіння серед українців. Тоді митрополит Андрей Шептицький ставить собі за мету створити серед західних монаших згромаджень візантійську гілку. Власне таку місію, яка полягає у сприянні щодо підготовки перших кандидатів до української гілки салезіян, за дорученням митрополита Андрея бере на себе тогочасна Перемиська єпархія. Також хочемо зазначити, що стосовно термінології цього згромадження немає суттєвих розбіжностей. Адже у більшості публікацій та видань вживається назва Згромадження Салезіян святого Дона Боско. Згромадження – це спільнота, члени якої складають професію з трьома прилюдними обітами послуху, чистоти й убогості, яка не прирівнюється до монашої професії, але має власну силу згідно із приписом права (ККСЦ: кан. 504). Аббревіатура СДБ з'являється практично з моменту заснування цього салезіянського згромадження, проте спочатку часто не вживається. Вартує також зазначити, що шлях, який передував початку діяльності салезіян візантійського обряду в Україні, був доволі складним та різноманітним. Адже коли перші кандидати, здобувши освіту в Італії, готувалися вирушити до України, щоб розпочати там своє служіння, то вони стали свідками того, як силою антицерковного комуністичного режиму рідну УГКЦ насильно заганяли у підпілля. Тоді перші салезіяни візантійського

обряду силою обставин були змушені податися на служіння тим українським громадам, що емігрували в Аргентину. Під час служіння в Аргентині вони не покидають надії повернутися на Батьківщину. Тому отримавши звістку про вихід із підпілля УГКЦ, не гаючи часу і без жодних вагань після численних літ розлуки повертаються в Україну, де розпочинають своє служіння, яким вносять та продовжують вносити вагому частку у розвиток нашої Церкви та духовності суспільства загалом.

Актуальність обраної теми зумовлена потребою глибшого та детальнішого дослідження виникнення та діяльності Згромадження Салезіян візантійського обряду в Україні та поза її межами.

Мета дипломної роботи – дослідити історію виникнення та подальшу діяльність отців-салезіян візантійського обряду в Україні та на поселеннях і показати, наскільки важливою була потреба створення східної гілки салезіян, засвідчити, яким сильним було бажання цього згромадження служити українському народові.

Для того, щоб досягнути поставленої мети, вимагається виконати низку поставлених завдань. Зокрема, дослідити загалом історію виникнення салезіянського згромадження для того, щоб зрозуміти, якими критеріями та цінностями керується ця духовна спільнота та якими методами користується у власному служінні. Також з'ясувати, які причини передували заснуванню Згромадження Салезіян візантійського обряду в Україні, які, в свою чергу, через переслідування УГКЦ починають своє служіння в українській діаспорі Аргентини. Із цього випливає потреба простежити, як відбувався внутрішній та зовнішній розвиток спільноти салезіян візантійського обряду.

У дипломній роботі ми використовуємо такі методи: синтез, узагальнення, дослідницький, аналітичний та хронологічно-описовий. Вони дали змогу комплексно проаналізувати виникнення та діяльність оо. салезіян візантійського обряду в Україні та на поселеннях.

Об'єкт дослідження – спільнота салезіян візантійського обряду в Україні та на поселеннях.

Предмет дослідження – виникнення та місійна діяльність візантійсько-української вітки Згромадження Салезіян в Україні та поза її межами.

Дипломна робота має певні хронологічні межі, які окреслюються періодом з 1929 р. та до сьогодні. Адже саме у 1929 р. вперше постало актуальне питання щодо створення візантійської гілки серед вже тоді існуючих у Католицькій Церкві чернечих орденів та згромаджень. Винятком є період з 1815 р. та до 1888 р., про що йдеться у першому пункті першого розділу праці, адже він містить у собі інформацію, що стосується створення та розвитку салезіян у Католицькій Церкві загалом, від якої згодом беруть початок та черпають харизму салезіяни візантійського обряду.

Дипломна робота складається із вступу, основної частини, яка складається з двох розділів, висновків та списку використаної літератури. Вважаємо, що така структура роботи буде сприяти вичерпному розкриттю обраної теми.

У першому розділі розглянемо питання, що стосуються заснування спільноти як загалом, так і конкретно візантійської вітки салезіянського згромадження.

У другому розділі спробуємо дослідити діяльність спільноти салезіян. А саме: проаналізуємо обставини, які не посприяли першій групі салезіян після навчання в Італії повернутися на Батьківщину, а змусили їх податися на служіння українській діаспорі в Аргентині. Також дослідимо обставини, коли салезіяни візантійського обряду повернулися в Україну і почали своє служіння у Львові, прослідкуємо, як розвивалося та

яким було служіння спільноти з моменту повернення для служіння в Україні та до сьогодні.

Джерельну базу нашої роботи становлять такі наукові праці: Андрій Сапеляк «Спогади владики місіонера», Львів 2011; Оксана Сапеляк «Виховати нову людину», Львів 2014; Дмитро Блажейовський «Українська Папська Мала семінарія св. Йосафата в Римі (1951-1990)», Рим 1990; Андрій Сапеляк «Українська Католицька Церква в Аргентині», Буенос Айрес 1972; Мілена Рудницька «Дон Боско Людина, педагог, святий», Рим 1963; Серед допоміжної літератури слід виокремити такі джерела: Іван Боско «Спогади про ораторію святого Франциска Сальського з 1815 до 1855рр», Львів 2020; Іван Ортинський «Дон Боско й скоро на поміч», Івано-Франківськ 2004; Михайло Василик «Українські поселення в Аргентині», Мюнхен 1982; Також у розкритті теми вагоме значення мають праці таких авторів: К. Селецький, Є. Небесняк, В. Шамоні, К. Беслер, П. Кардаш та інші. Зазначимо, що наша дипломна робота не ставить собі за мету широке висвітлення цієї теми, а радше є спробою дослідницького пошуку щодо виникнення та діяльності Згромадження Салезіян візантійського обряду як в Україні, так і на поселеннях.

ВИСНОВКИ

Завершуючи нашу працю, можна зробити висновок, що салезіяни, маючи бажання служити українському народові, доклали чимало зусиль, щоб його здійснити. Зазначимо, що попри усі труднощі, які зустрічалися на шляху становлення та діяльності Згромадження Салезіян, отці візантійського обряду не зневірилися у своєму бажанні, а шукали можливостей для того, щоб послужити українцям. Спочатку подавшись на довгі роки у невідому Аргентину, а згодом, після виходу УГКЦ з підпілля, отці-волонтери повертаються на Батьківщину, щоб розпочати заплановане служіння, до якого вони так довго прямували. Послідовники св. Дона Боско наполегливо долали студії в далекій Італії, щоб згодом прислужитися рідному народові в Україні і зробити великий вклад у культурний та духовний розвиток Української Греко-Католицької Церкви. У пропонованій дипломній праці ми намагалися глибше висвітлити питання виникнення та діяльності отців-салезіян візантійського обряду в Україні починаючи з 1929 р., який був початком заснування східної гілки салезіян. Період з 1946 по 1989 рр. був дуже несприятливим для українського народу та Церкви, адже це час окупації наших земель комуністичним режимом, який завадив вирушити українським салезіянам на Батьківщину для служіння спраглому Слова Божого українському народові. Велике та палке бажання послужити нашому народові змусило салезіян податися на служіння для української діаспори в Аргентині.

Для кращого висвітлення теми наша праця складається із двох розділів. У першому розділі простежуємо історію виникнення салезіянського згромадження як такого у латинській церкві, власне звідки воно і бере свій початок, опісля розкриваємо історію виникнення візантійської гілки салезіянського згромадження. Перший розділ побудовано так, щоб показати харизму Згромадження Салезіян св. Дона Боско, а також запізнатися з історичним розвитком, щоб детальніше збагнути, як розвивалося це згромадження не тільки в Католицькій Церкві, а також як започатковувалася вітка салезіян візантійського обряду. Також коротко подано інформацію про українця о. Степана Чміля, який став першим українським салезіянином. Саме він був прикладом та рушієм, який надихав майбутніх кандидатів вступати до цього згромадження.

У другому розділі дипломної роботи представлено діяльність східної вітки отців-салезіян

спочатку в Аргентині, а вже пізніше, після виходу УГКЦ з підпілля, уже на Батьківщині. Як вдалося дослідити, спільнота салезіян східного обряду не зважаючи на різні труднощі, які зустрічалися на їхньому шляху, згодом почала розвиватися швидкими темпами у багатьох сферах духовного та суспільного життя. Ми розглянули досить складний період, для якого є характерними різноманітні форми і методи праці отців у Христовому Винограднику. Цей час був особливим, адже відзначився створенням нових монаших осередків. Салезіяни візантійського обряду можуть пишатися здобутками своєї праці в Україні та для українського народу поза її межами.

Багаторічна праця оо. салезіян візантійського обряду в Україні та Аргентині – це найкращий доказ їхньої любові Господу та відданості до українського народу. Часто це служіння було важким та невдячним, бо не завжди давало очікувані плоди, та салезіяни не опускали рук, адже вони працювали не для людського визнання та похвал, а для Бога. Салезіянське служіння в наш час є особливим ще й тому, що воно поширилося та продовжує розвиватися в таких царинах, як духовна, що базується на глибшому зацікавленні молоді у літургійному житті Церкви, видавничо-інформаційній через велику кількість видань та різного роду інформаційних засобів, соціальної через турботу та створення відповідних умов для того, щоб молодь мала можливість себе реалізувати і посісти гідне місце у суспільстві, в освітній через опіку над школами та створенням навчальних центрів, що базуються на християнських методах опіки і виховання, громадсько-культурній, яка забезпечує виховання майбутніх поколінь в дусі патріотизму та збереження національної культури та традицій.

Під час написання нашої дипломної роботи не виникало особливих труднощів, адже джерельна та допоміжна база була наявною у достатньому обсязі для того, щоб висвітлити обрану тему. Завершуючи працю, зазначимо, що вона не претендує на вичерпність та повне висвітлення обраної теми. Хочеться вірити, що це дослідження стане поштовхом до зацікавлення історією діяльності оо. салезіян у майбутньому, а здобутки цієї духовної спільноти з плином часу будуть примножуватися і ляжуть в основу нових наукових досліджень.